

Συλλογή της Νομολογίας

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
GERARD HOGAN
της 11ης Ιουλίου 2019¹

Συνεκδικαζόμενες υποθέσεις C-398/18 και C-428/18

Antonio Bocero Torrico (C-398/18)
Jörg Paul Konrad Fritz Bode (C-428/18)
κατά
Instituto Nacional de la Seguridad Social,
Tesorería General de la Seguridad Social

[αίτηση του Tribunal Superior de Justicia de Galicia (ανώτερου δικαστηρίου της Γαλικίας, Ισπανία) για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως]

«Προδικαστική παραπομπή – Κοινωνική ασφάλιση των διακινουμένων εργαζομένων – Κανονισμός (ΕΚ) 883/2004 – Άρθρο 5 – Πρόωρη παροχή γήρατος – Απαίτηση το ποσό της καταβλητέας πρόωρης παροχής γήρατος να είναι μεγαλύτερο από την κατώτατη παροχή γήρατος κατά τη συμπλήρωση του 65ου έτους της ηλικίας – Μέθοδος υπολογισμού του ελάχιστου ποσού – Εθνική νομοθεσία η οποία λαμβάνει υπόψη μόνο την παροχή από το αρμόδιο κράτος μέλος – Μη συνυπολογισμός της παροχής από άλλο κράτος μέλος – Απαίτηση ίσης μεταχείρισεως των παροχών»

I. Εισαγωγή

1. Οι παρούσες αιτήσεις προδικαστικής αποφάσεως, οι οποίες κατατέθηκαν στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 15 Ιουνίου 2018 (υπόθεση C-398/18) και στις 28 Ιουνίου 2018 (υπόθεση C-428/18), αντιστοίχως, αφορούν την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης, και ειδικότερα του άρθρου 48 ΣΛΕΕ καθώς και των άρθρων 5 και 6 του κανονισμού (ΕΚ) 883/2004 του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, για τον συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφάλειας².

2. Με το προδικαστικό ερώτημα, το Tribunal Superior de Justicia de Galicia (ανώτερο δικαστήριο της Γαλικίας, Ισπανία) ερωτά, κατ' ουσίαν, αν το άρθρο 48 ΣΛΕΕ αντιτίθεται σε εθνική νομοθετική ρύθμιση κατά την οποία, προκειμένου να καθοριστεί αν ένα πρόσωπο είναι επιλέξιμο για τη λήψη πρόωρης παροχής γήρατος, απαιτείται, μεταξύ άλλων, το ποσό της καταβλητέας παροχής να είναι μεγαλύτερο από την κατώτατη παροχή γήρατος που θα δικαιούνταν να λάβει το πρόσωπο αυτό σύμφωνα με τη νομοθετική αυτή ρύθμιση, λαμβανομένης υπόψη της οικογενειακής του καταστάσεως κατά τη συμπλήρωση του 65ου έτους της ηλικίας του. Ειδικότερα δε, κατ' αυτόν τον τρόπο, η ισπανική νομοθεσία λαμβάνει υπόψη μόνον την παροχή γήρατος που καταβάλλεται από αυτό το κράτος μέλος χωρίς να λαμβάνει επίσης υπόψη ισοδύναμες παροχές τις οποίες το συγκεκριμένο πρόσωπο ενδέχεται να λαμβάνει από ένα ή περισσότερα άλλα κράτη μέλη.

¹ Γλώσσα του πρωτοτύπου: η αγγλική.

² ΕΕ 2004, L 166, σ. 1, και διορθωτικό ΕΕ 2004, L 200, σ. 1.

3. Οι αιτήσεις προδικαστικής αποφάσεως υποβλήθηκαν στο πλαίσιο δικών μεταξύ, αφενός, του Antonio Bocero Torrico και, αφετέρου, του Instituto Nacional de la Seguridad Social (Εθνικής Υπηρεσίας Κοινωνικής Ασφάλισης) (στο εξής: INSS) και του Tesorería General de la Seguridad Social (Γενικού Ταμείου Κοινωνικής Ασφάλισης) (στο εξής: TGSS) (υπόθεση C-398/18) και μεταξύ, αφενός, του Jörg Bode και, αφετέρου, του INSS και του TGSS (υπόθεση C-428/18).

4. Πρέπει να επισημανθεί ότι το άρθρο 48 ΣΛΕΕ ορίζει ότι το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης λαμβάνουν, «στον τομέα της κοινωνικής ασφάλισης, τα αναγκαία μέτρα για την εγκαθίδρυση της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων», μεταξύ άλλων με τη θέσπιση ενός συστήματος που να εξασφαλίζει στους διακινούμενους εργαζομένους «τον συνυπολογισμό όλων των περιόδων που λαμβάνονται υπόψη από τις διάφορες εθνικές νομοθεσίες [...]»³. Το νυν ισχύον σύστημα συνυπολογισμού περιόδων θεσπίστηκε από τον κανονισμό 883/2004. Συναφώς, το άρθρο 6 του κανονισμού 883/2004 προβλέπει τον συνυπολογισμό των περιόδων ασφαλίσεως, μισθωτής δραστηριότητας, μη μισθωτής δραστηριότητας ή κατοικίας και τα άρθρα 52 και 58 του ίδιου κανονισμού περιέχουν τους κανόνες για τον υπολογισμό των παροχών γήρατος και των κατώτατων παροχών γήρατος όταν ο ενδιαφερόμενος έχει συμπληρώσει περιόδους ασφαλίσεως ή κατοικίας σε περισσότερα του ενός κράτη μέλη.

5. Μολονότι οι αιτήσεις προδικαστικής αποφάσεως αναφέρουν ειδικά το άρθρο 48 ΣΛΕΕ, κατ' εμέ, η απάντηση στο προδικαστικό ερώτημα μπορεί να βρεθεί στο άρθρο 5 του κανονισμού 883/2004, το οποίο διατυπώνει την απορρέουσα από τη νομολογία του Δικαστηρίου αρχή της ίσης μεταχειρίσεως των παροχών, των εισοδημάτων και των γεγονότων.

II. Νομικό πλαίσιο

1. Το δίκαιο της Ένωσης

6. Οι αιτιολογικές σκέψεις 9, 10, 11 και 12 του κανονισμού 883/2004 έχουν ως εξής:

«(9) Το Δικαστήριο εξέφρασε κατ' επανάληψη τη γνώμη του για τη δυνατότητα ίσης μεταχείρισης των παροχών, των εισοδημάτων και των γεγονότων· αυτή η γενική αρχή θα πρέπει να υιοθετηθεί ρητώς και να αναπτυχθεί περαιτέρω, τηρουμένης της ουσίας και του πνεύματος των δικαστικών αποφάσεων.

(10) Ωστόσο, η αρχή της εξομοίωσης ορισμένων γεγονότων ή καταστάσεων επισυμβαινόντων στο έδαφος άλλου κράτους μέλους ως εάν είχαν λάβει χώρα στο έδαφος του κράτους μέλους η νομοθεσία του οποίου εφαρμόζεται, δεν θα πρέπει να συγχέεται με την αρχή του συνυπολογισμού των περιόδων ασφαλίσεως, μισθωτής δραστηριότητας ή μη μισθωτής δραστηριότητας ή κατοικίας που πραγματοποιούνται δυνάμει της νομοθεσίας άλλου κράτους μέλους με τις περιόδους που πραγματοποιούνται δυνάμει της νομοθεσίας του αρμόδιου κράτους μέλους· κατά συνέπεια, οι περίοδοι που πραγματοποιούνται δυνάμει της νομοθεσίας άλλου κράτους μέλους, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη μόνο κατ' εφαρμογήν της αρχής του συνυπολογισμού των περιόδων.

(11) Η εξομοίωση γεγονότων ή καταστάσεων επισυμβαινόντων σε κράτος μέλος δεν είναι δυνατόν να καθιστά αρμόδιο άλλο κράτος μέλος ή εφαρμοστέα τη νομοθεσία του.

(12) Υπό το πρίσμα της αναλογικότητας, θα πρέπει να ληφθεί μέριμνα ώστε η αρχή της εξομοίωσης γεγονότων ή καταστάσεων να μην οδηγήσει σε αντικειμενικώς αδικαιολόγητα αποτελέσματα ή στη συρροή παροχών του ίδιου είδους για την ίδια περίοδο.»

3 Η υπογράμμιση δική μου.

7. Το άρθρο 3 του κανονισμού 883/2004, το οποίο επιγράφεται «Υλικό πεδίο εφαρμογής», ορίζει τα εξής:

«1. Ο παρών κανονισμός εφαρμόζεται στις νομοθεσίες που αφορούν τους κλάδους κοινωνικής ασφάλισης που έχουν σχέση με:

[...]

δ) παροχές γήρατος,

[...]».

8. Το άρθρο 5 του εν λόγω κανονισμού, το οποίο επιγράφεται «Εξομοίωση παροχών, εισοδημάτων, γεγονότων ή καταστάσεων», ορίζει τα εξής:

«Εκτός αν προβλέπει άλλως ο παρών κανονισμός και υπό το πρίσμα των ειδικών διατάξεων εφαρμογής που θεσπίζονται, ισχύουν τα ακόλουθα:

α) εάν, σύμφωνα με τη νομοθεσία του αρμόδιου κράτους μέλους, η λήψη παροχών κοινωνικής ασφάλειας και άλλων εισοδημάτων παράγει ορισμένα έννομα αποτελέσματα, εφαρμόζονται οι σχετικές διατάξεις της εν λόγω νομοθεσίας και στη λήψη ισοδύναμων παροχών οι οποίες αποκτήθηκαν δυνάμει της νομοθεσίας άλλου κράτους μέλους ή σε εισοδήματα τα οποία έχουν αποκτηθεί σε άλλο κράτος μέλος·

β) εάν, δυνάμει της νομοθεσίας του αρμόδιου κράτους μέλους, αναγνωρίζονται έννομα αποτελέσματα σε συγκεκριμένα γεγονότα ή καταστάσεις, αυτό το κράτος μέλος λαμβάνει υπόψη παρόμοια γεγονότα ή καταστάσεις που έχουν λάβει χώρα σε οποιοδήποτε κράτος μέλος, ως εάν είχαν λάβει χώρα στο έδαφός του.»

9. Το άρθρο 6 του κανονισμού 883/2004, το οποίο επιγράφεται «Συνυπολογισμός περιόδων», προβλέπει τα ακόλουθα:

«Εκτός εάν προβλέπει άλλως ο παρών κανονισμός, ο αρμόδιος φορέας κράτους μέλους, η νομοθεσία του οποίου εξαρτά:

- την απόκτηση, διατήρηση, διάρκεια ή ανάκτηση δικαιώματος για παροχές,
- την υπαγωγή σε νομοθεσία, ή
- την πρόσβαση σε ή την εξαίρεση από υποχρεωτική ασφάλιση ή προαιρετική υπαγωγή στην ασφάλιση ή προαιρετική ασφάλιση ή συνέχιση στην ασφάλιση,

από τη συμπλήρωση περιόδων ασφάλισης, μισθωτής δραστηριότητας, μη μισθωτής δραστηριότητας ή κατοικίας, πρέπει να λαμβάνει υπόψη, στον βαθμό που είναι αναγκαίο, τις περιόδους ασφάλισης, μισθωτής δραστηριότητας, μη μισθωτής δραστηριότητας ή κατοικίας που έχουν πραγματοποιηθεί σύμφωνα με τη νομοθεσία κάθε άλλου κράτους μέλους, σαν να επρόκειτο για περιόδους που έχουν πραγματοποιηθεί σύμφωνα με τη νομοθεσία που αυτός εφαρμόζει.»

10. Το άρθρο 52, παράγραφος 1, του ίδιου κανονισμού, το οποίο επιγράφεται «Εκκαθάριση των παροχών», ορίζει τα εξής:

«1. Ο αρμόδιος φορέας υπολογίζει το ποσό της οφειλόμενης παροχής:

- α) σύμφωνα με τη νομοθεσία την οποία εφαρμόζει, μόνο όταν οι όροι που απαιτούνται για τη θεμελίωση δικαιώματος σε παροχές, πληρούνται αποκλειστικά δυνάμει της εθνικής νομοθεσίας (αυτοτελής παροχή)·
- β) με τον υπολογισμό ενός θεωρητικού ποσού και, εν συνεχεία, ενός πραγματικού ποσού (αναλογική παροχή), ως εξής:
  - (i) το θεωρητικό ποσό της παροχής ισούται προς την παροχή την οποία θα μπορούσε να διεκδικήσει ο ενδιαφερόμενος, εάν όλες οι περίοδοι ασφάλισης ή/και κατοικίας οι οποίες έχουν πραγματοποιηθεί δυνάμει των νομοθεσιών των άλλων κρατών μελών είχαν πραγματοποιηθεί δυνάμει της νομοθεσίας την οποία εφαρμόζει ο φορέας, κατά την ημερομηνία εκκαθάρισης της παροχής· εάν, δυνάμει της νομοθεσίας αυτής, το ποσό της παροχής είναι ανεξάρτητο από τη διάρκεια των περιόδων οι οποίες έχουν πραγματοποιηθεί, το ποσό αυτό εκλαμβάνεται ως το θεωρητικό ποσό·
  - (ii) ο αρμόδιος φορέας προσδιορίζει κατόπιν το πραγματικό ποσό της αναλογικής παροχής, βάσει του θεωρητικού ποσού κατ' αναλογία της διάρκειας των περιόδων οι οποίες πραγματοποιήθηκαν πριν από την επέλευση του κινδύνου δυνάμει της νομοθεσίας την οποία εφαρμόζει ο φορέας σε σχέση προς τη συνολική διάρκεια των περιόδων οι οποίες έχουν πραγματοποιηθεί πριν από την επέλευση του κινδύνου δυνάμει των νομοθεσιών όλων των ενδιαφερομένων κρατών μελών.»

11. Το άρθρο 58 του εν λόγω κανονισμού, το οποίο επιγράφεται «Χορήγηση συμπληρώματος», ορίζει τα εξής:

«1. Ο δικαιούχος παροχών, επί του οποίου εφαρμόζεται το παρόν Κεφάλαιο, δεν θα μπορούσε στο κράτος μέλος κατοικίας, και κατά τη νομοθεσία του οποίου του οφείλεται παροχή, να λάβει παροχή μικρότερη από την ελάχιστη παροχή η οποία ορίζεται από την εν λόγω νομοθεσία για περίοδο ασφάλισης ή κατοικίας ίση με το σύνολο των περιόδων οι οποίες έχουν ληφθεί υπόψη για την εκκαθάριση σύμφωνα με το παρόν Κεφάλαιο.

2. Ο αρμόδιος φορέας αυτού του κράτους μέλους καταβάλλει στον ενδιαφερόμενο, καθ' όλο το διάστημα κατά το οποίο κατοικεί στο έδαφός του, συμπληρωματικό ποσό ίσο με τη διαφορά μεταξύ του συνόλου των παροχών οι οποίες οφείλονται σύμφωνα με το παρόν Κεφάλαιο και του ποσού της ελάχιστης παροχής.»

2. Το ισπανικό δίκαιο

12. Υπό τη μορφή που είχε κατά την ημερομηνία υποβολής των αιτήσεων του A. Bocero Torrico και του J. Bode, το άρθρο 208 του Ley General de la Seguridad Social (γενικού νόμου περί κοινωνικής ασφάλισης), το κωδικοποιημένο κείμενο του οποίου εγκρίθηκε με το Real Decreto Legislativo 8/2015 (βασιλικό νομοθετικό διάταγμα 8/2015) της 30ής Οκτωβρίου 2015⁴, προέβλεπε:

«1. Το δικαίωμα πρόωρης συνταξιοδότησεως κατόπιν αιτήσεως του ενδιαφερομένου υπόκειται στις εξής προϋποθέσεις:

- a) να έχει συμπληρωθεί ηλικία μη υπολειπόμενη κατά περισσότερο από δύο έτη του απαιτούμενου κατά περίπτωση ορίου ηλικίας σύμφωνα με το άρθρο 205, παράγραφος 1, στοιχείο a, χωρίς εφαρμογή εν προκειμένω των συντελεστών μειώσεως που προβλέπονται στο άρθρο 206.
- b) να έχει αποδεδειγμένα συμπληρωθεί περίοδος καταβολής εισφορών τουλάχιστον 35 ετών [...].
- c) όταν πληρούνται οι γενικές και ειδικές προϋποθέσεις συνταξιοδότησεως σύμφωνα με τα ανωτέρω, το ποσό της καταβλητέας συντάξεως πρέπει να είναι μεγαλύτερο από το ποσό της κατώτατης συντάξεως που θα δικαιούνταν ο ενδιαφερόμενος λαμβανομένης υπόψη της οικογενειακής του καταστάσεως κατά τη συμπλήρωση του εξηκοστού πέμπτου έτους της ηλικίας του. Σε αντίθετη περίπτωση, ο ενδιαφερόμενος δεν θα δικαιούται να τύχει της ως άνω μορφής πρόωρης συνταξιοδότησεως.

2. Στις περιπτώσεις πρόωρης συνταξιοδότησεως υπό τους όρους του παρόντος άρθρου, το ποσό της συντάξεως υπόκειται σε μείωση, ανά τρίμηνο ή ανά τμήμα του τριμήνου που υπολείπεται, κατά την ημερομηνία της γενεσιουργού αιτίας της καταβολής, για τη συμπλήρωση από τον εργαζόμενο της κατά περίπτωση, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 205, παράγραφος 1, στοιχείο a, νόμιμης ηλικίας συνταξιοδότησεως, βάσει των κατωτέρω συντελεστών, αναλόγως της αποδειχθείσας περιόδου καταβολής εισφορών:

[...]

Για τους σκοπούς του καθορισμού της νόμιμης ηλικίας συνταξιοδότησεως και μόνο, θεωρείται ως τέτοια εκείνη που θα αντιστοιχούσε στον εργαζόμενο αν συνέχιζε να καταβάλλει εισφορές κατά το διάστημα μεταξύ της ημερομηνίας της γενεσιουργού αιτίας της καταβολής και της συμπληρώσεως της κατά περίπτωση εφαρμοστέας ηλικίας συνταξιοδότησεως σύμφωνα με το άρθρο 205, παράγραφος 1, στοιχείο a.

Για τον υπολογισμό των περιόδων καταβολής εισφορών λαμβάνονται υπόψη πλήρεις περίοδοι, χωρίς να εξομοιώνεται προς τέτοια περίοδο επιμέρους τμήμα της.»

⁴ Δημοσιεύθηκε στην BOE αριθ. 261 της 31ης Οκτωβρίου 2015, σ. 103291, και διορθωτικό δημοσιεύθηκε στην BOE αριθ. 36 της 11ης Φεβρουαρίου 2016, σ. 10898.

13. Το άρθρο 14, παράγραφος 3, του Real Decreto 1170/2015, de 29 de diciembre, sobre revalorización de pensiones del sistema de seguridad social y de otras prestaciones sociales públicas para el ejercicio 2016 (βασιλικού διατάγματος 1170/2015, της 29ης Δεκεμβρίου 2015, σχετικά με την αναπροσαρμογή των συντάξεων του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης και άλλων κοινωνικών παροχών για το έτος 2016)⁵, ορίζει τα εξής:

«Αν το προκύπτει από την εφαρμογή των διατάξεων της προηγούμενης παραγράφου άθροισμα των ποσών συντάξεως που αναγνωρίζονται δυνάμει διμερούς ή πολυμερούς συμβάσεως κοινωνικής ασφάλισης, είτε υπό την ισπανική νομοθεσία είτε υπό τη νομοθεσία άλλου κράτους, είναι χαμηλότερο από το κατώτατο ποσό της συγκεκριμένης συντάξεως που ισχύει κατά τον αντίστοιχο χρόνο στην Ισπανία, ο δικαιούχος, εφόσον κατοικεί στην ημεδαπή και πληροί τις προβλεπόμενες συναφώς γενικές προϋποθέσεις, δικαιούται να λάβει τη διαφορά μεταξύ του αθροίσματος των συντάξεων που αναγνωρίζονται στην Ισπανία και στην αλλοδαπή και του ως άνω ελάχιστου ποσού.

Για τις συντάξεις που αναγνωρίζονται στο πλαίσιο των κανονισμών κοινωνικής ασφάλισης της Ένωσης, εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 50 του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/1971 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1971, περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης στους μισθωτούς, στους μη μισθωτούς και στα μέλη των οικογενειών τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας, και του άρθρου 58 του κανονισμού (ΕΚ) 883/2004, του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, για τον συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης.

[...]

III. Η διαφορά των κύριων δικών και το προδικαστικό ερώτημα

14. Ο A. Bocero Torrico, ο οποίος γεννήθηκε στις 15 Δεκεμβρίου 1953, υπάγεται στο ισπανικό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης. Στις 16 Δεκεμβρίου 2016 υπέβαλε στις ισπανικές αρχές κοινωνικής ασφάλισης αίτηση πρόωρης συνταξιοδότησεως, η οποία απορρίφθηκε από το INSS, με απόφαση της 9ης Νοεμβρίου 2016, με την αιτιολογία ότι η προκύπτουσα παροχή ήταν μικρότερη από το ποσό της κατώτατης συντάξεως που θα έπρεπε να καταβληθεί στον ενδιαφερόμενο, λαμβανομένης υπόψη της οικογενειακής καταστάσεώς του κατά τη συμπλήρωση του 65ου έτους της ηλικίας του. Ο A. Bocero Torrico άσκησε εν συνεχεία ενδικοφανή προσφυγή η οποία, εν τέλει, απορρίφθηκε με απόφαση της 25ης Απριλίου 2017⁶.

15. Ο A. Bocero Torrico έχει συνολικά 16 637 ημέρες καταβολής ασφαλιστικών εισφορών, εκ των οποίων 9 947 ημέρες στην Ισπανία και 6 690 ημέρες στη Γερμανία. Στη Γερμανία, του χορηγήθηκε σύνταξη γήρατος, η οποία ανέρχεται σε 507,35 ευρώ. Η πρόωρη σύνταξη γήρατος που θα έπρεπε να του καταβληθεί στην Ισπανία ανέρχεται στο ποσό των 530,15 ευρώ, κατ' εφαρμογήν διορθωτικού συντελεστή 88 % λόγω ηλικίας επί του βασικού ποσού των 773,75 ευρώ, το οποίο υπολογίστηκε με βάση το ποσοστό 76,86 % που αναλογεί στην Ισπανία.

16. Ο J. Bode, ο οποίος γεννήθηκε στις 4 Ιουνίου 1952, υπάγεται στο ισπανικό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης. Στις 31 Μαΐου 2015, υπέβαλε στις ισπανικές αρχές κοινωνικής ασφάλισης αίτηση πρόωρης συνταξιοδότησεως, η οποία απορρίφθηκε από το INSS, με απόφαση της 26ης Αυγούστου 2015, με την αιτιολογία ότι η παροχή που προέκυπτε ήταν μικρότερη από το ποσό της κατώτατης συντάξεως που θα έπρεπε να καταβληθεί στον ενδιαφερόμενο, λαμβανομένης υπόψη της οικογενειακής καταστάσεώς του κατά τη συμπλήρωση του 65ου έτους της ηλικίας του.

5 Δημοσιεύθηκε στην BOE αριθ. 312 της 30ής Δεκεμβρίου 2015.

6 Οι ημερομηνίες αυτές αναφέρθηκαν από το αιτούν δικαστήριο. Κατά το INSS και την Επιτροπή, η ημερομηνία της απορριπτικής αποφάσεως ήταν τον Μάρτιο του 2017.

17. Ο J. Bode έχει συνολικά 16 725 ημέρες καταβολής ασφαλιστικών εισφορών, εκ των οποίων 2 282 ημέρες στην Ισπανία και 14 443 ημέρες στη Γερμανία. Στη Γερμανία λαμβάνει σύνταξη γήρατος, η οποία ανέρχεται στο πραγματικό ποσό των 1 185,22 ευρώ. Η πρόωρη σύνταξη γήρατος που θα έπρεπε να του καταβληθεί στην Ισπανία ανέρχεται στο ποσό των 206,60 ευρώ, κατ' εφαρμογήν διορθωτικού συντελεστή 87 % λόγω ηλικίας επί του βασικού ποσού των 1 357,80 ευρώ μηνιαίως, το οποίο υπολογίστηκε με βάση το ποσοστό 17,49 % που αναλογεί στην Ισπανία.

18. Το 2016, στην Ισπανία, η κατώτατη σύνταξη για πρόσωπα ηλικίας άνω των 65 ετών με συντηρούμενο σύζυγο ανερχόταν σε 784,90 ευρώ.

19. Ο A. Bocero Torrico και ο J. Bode άσκησαν ενώπιον του Juzgado de lo Social (δικαστήριο διαφορών κοινωνικής ασφαλίσεως, Ισπανία)⁷ προσφυγές κατά του INSS και του TGSS, ζητώντας να τους αναγνωριστεί το δικαίωμα λήψεως πρόωρης παροχής γήρατος από την 1η Ιανουαρίου 2017 και την 1η Ιουλίου 2015, αντιστοίχως.

20. Το Juzgado de lo Social (δικαστήριο διαφορών κοινωνικής ασφαλίσεως) έκρινε, σε αμφότερες τις υποθέσεις, ότι, κατά την εθνική νομοθεσία, το καταβλητέο ποσό πρόωρης παροχής γήρατος πρέπει να είναι μεγαλύτερο από το ποσό της κατώτατης συντάξεως γήρατος που ο ενδιαφερόμενος θα δικαιούνταν, λαμβανομένης υπόψη της οικογενειακής του καταστάσεως κατά τη συμπλήρωση του 65ου έτους της ηλικίας του. Εκτίμησε ότι το καταβλητέο ποσό της παροχής γήρατος πρέπει να είναι το ποσό που αντιστοιχεί στην προβλεπόμενη από την Ισπανία αναλογική παροχή γήρατος, δεδομένου ότι αυτή είναι η πραγματική παροχή γήρατος που ο δικαιούχος θα λάβει στην πράξη από την Ισπανία, ανεξαρτήτως των παροχών που ενδέχεται να λάβει από οποιοδήποτε άλλο κράτος μέλος. Επομένως, δέχθηκε την επιχειρηματολογία του INSS που στηριζόταν στον σκοπό της εθνικής νομοθεσίας, ο οποίος συνίσταται στην αποφυγή της συμπληρώσεως, μέχρι το εκ νόμου κατώτατο όριο, των πρόωρων παροχών γήρατος των προσώπων τα οποία δεν έχουν ακόμη συμπληρώσει τη νόμιμη ηλικία συνταξιοδοτήσεως, με αποτέλεσμα τα πρόσωπα αυτά να παραμένουν στην αγορά εργασίας.

21. Κατά συνέπεια, οι προσφυγές του A. Bocero Torrico και του J. Bode απορρίφθηκαν με αποφάσεις της 6ης Οκτωβρίου 2017 και 15ης Νοεμβρίου 2017, αντιστοίχως.

22. Ο A. Bocero Torrico και ο J. Bode άσκησαν εφέσεις κατ' αυτών των αποφάσεων στις 3 Νοεμβρίου και 22 Νοεμβρίου 2017, αντιστοίχως.

23. Το αιτούν δικαστήριο θεωρεί ότι ο A. Bocero Torrico και ο J. Bode δεν επιβαρύνουν το ισπανικό σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως, καθόσον οι πρόωρες παροχές τους γήρατος δεν πρόκειται να συμπληρωθούν με έξοδα της Ισπανίας, μέσω της χορηγήσεως συμπληρώματος, προκειμένου να φθάσουν στο ποσό της κατώτατης παροχής γήρατος, δεδομένου ότι λαμβάνουν επίσης παροχή γήρατος από τη Γερμανία και το άθροισμα των δύο πραγματικών παροχών γήρατος είναι μεγαλύτερο από την κατώτατη ισπανική παροχή γήρατος. Κατά το αιτούν δικαστήριο, το άρθρο 14, παράγραφος 3, του βασιλικού διατάγματος 1170/2015, το οποίο παραπέμπει στο άρθρο 58 του κανονισμού 883/2004, επιτρέπει μόνον την καταβολή της διαφοράς μεταξύ του αθροίσματος των οφειλομένων βάσει των κανονισμών της Ένωσης παροχών και της κατώτατης ισπανικής παροχής γήρατος. Με άλλα λόγια, αν τους χορηγηθεί η πρόωρη παροχή γήρατος, θα πρέπει να ληφθούν υπόψη οι πραγματικές παροχές που θα λαμβάνουν στην Ισπανία και στη Γερμανία, πράγμα το οποίο δεν νομιμοποιεί την καταβολή οποιουδήποτε συμπληρώματος, προκειμένου η παροχή να ανέλθει μέχρι το κατώτατο όριο.

⁷ Του Ourense και της A Coruña αντιστοίχως.

24. Το αιτούν δικαστήριο θεωρεί ότι από τη σύγκριση μεταξύ, αφενός, ενός εργαζομένου που δεν μετανάστευσε και λαμβάνει από την Ισπανία πρόωρη σύνταξη γήρατος ύψους 1 193,38 ευρώ⁸ και, αφετέρου, ενός διακινουμένου εργαζομένου που λαμβάνει το ίδιο ποσό από δύο ή περισσότερα κράτη μέλη προκύπτει ότι ο διακινούμενος εργαζόμενος βρίσκεται σε μειονεκτική θέση και υφίσταται δυσμενή διάκριση λόγω της μεταβάσεώς του σε άλλο κράτος μέλος (εν προκειμένω, στη Γερμανία), και δεν έχει πρόσβαση στην πρόωρη παροχή γήρατος την οποία δικαιούται ο μη διακινούμενος εργαζόμενος. Επομένως, το εν λόγω δικαστήριο θεωρεί ότι η γενομένη στο άρθρο 208, παράγραφος 1, στοιχείο c, του γενικού νόμου περί κοινωνικής ασφάλισης αναφορά στο «ποσό της καταβλητέας συντάξεως» πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι εννοεί το άθροισμα της πραγματικής παροχής γήρατος που λαμβάνεται από την Ισπανία και της πραγματικής παροχής γήρατος που λαμβάνεται από τη Γερμανία. Το αιτούν δικαστήριο θεωρεί επίσης ότι η προσέγγιση αυτή συνάδει με τον σκοπό της σχετικής διατάξεως, ο οποίος συνίσταται στην αποτροπή του ενδεχομένου η Ισπανία να υποχρεούται να συμπληρώνει τη συνταξιοδοτική παροχή μέχρι το εκ του νόμου κατώτατο ποσό, λαμβανομένου υπόψη, όπως προαναφέρθηκε, ότι, κατά την ισπανική νομοθεσία και τη νομοθεσία της Ένωσης, για το δικαίωμα λήψεως του κατώτατου συμπληρώματος απαιτείται να ληφθεί υπόψη το άθροισμα των δύο παροχών.

25. Υπό αυτές τις συνθήκες, το Tribunal Superior de Justicia de Galicia (ανώτερο δικαστήριο της Γαλικίας) αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να θέσει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Έχει το άρθρο 48 ΣΛΕΕ την έννοια ότι αντιτίθεται σε εθνική νομοθεσία σύμφωνα με την οποία για τη χορήγηση πρόωρης συντάξεως γήρατος το ποσό της καταβλητέας συντάξεως πρέπει να υπερβαίνει το ποσό της κατώτατης συντάξεως που δικαιούται ο ενδιαφερόμενος σύμφωνα με την εν λόγω εθνική νομοθεσία, όταν η “καταβλητέα σύνταξη” έχει την έννοια του πραγματικού ποσού συντάξεως που καταβάλλεται μόνο από το αρμόδιο κράτος μέλος (εν προκειμένω, την Ισπανία), χωρίς να συνυπολογίζεται το πραγματικό ποσό συντάξεως που ενδεχομένως καταβάλλεται στο πλαίσιο διαφορετικής παροχής της αυτής φύσεως από άλλο ή άλλα κράτη μέλη;»

IV. Η διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου

26. Γραπτές παρατηρήσεις κατέθεσαν ο A. Bocero Torrico και ο J. Bode, το INSS, το Βασίλειο της Ισπανίας και η Επιτροπή και άπαντες ανέπτυξαν προφορικώς τις παρατηρήσεις τους κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση της 2ας Μαΐου 2019.

V. Οι παρατηρήσεις που υποβλήθηκαν στο Δικαστήριο

27. Ο A. Bocero Torrico και ο J. Bode υποστηρίζουν ότι οι εθνικοί κανόνες που εξαρτούν την πρόσβαση σε πρόωρη παροχή γήρατος από το ποσό της αναλογικής παροχής την οποία ο αρμόδιος φορέας θα πρέπει να καταβάλει βάσει των εισφορών που πραγματοποιήθηκαν σύμφωνα με την νομοθεσία της ημεδαπής, αντίκεινται στο δίκαιο της Ένωσης. Οι κανόνες αυτοί εξαρτούν την πρόσβαση στην παροχή από τις εισφορές που έχουν καταβληθεί σε ένα μόνον κράτος μέλος καθιστώντας, με τον τρόπο αυτόν, αναποτελεσματικούς τους κανόνες και τις αρχές του δικαίου της Ένωσης σχετικά με την ελεύθερη κυκλοφορία και τον συνυπολογισμό των περιόδων ασφάλισης, ιδίως δε των κανόνων που αφορούν τον συνυπολογισμό περιόδων ασφάλισης για την πρόσβαση σε παροχές γήρατος οι οποίοι περιέχονται στα άρθρα 45 και 48 ΣΛΕΕ και στα άρθρα 6, 50, 51, 52, παράγραφος 1, στοιχείο β', και 58 του κανονισμού 883/2004.

⁸ Υπό την προϋπόθεση ότι πληρούνται τα άλλα κριτήρια που τίθενται από την ισπανική νομοθεσία. Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι τα άλλα αυτά κριτήρια δεν είναι επίμαχα στις κύριες δίκες. Ο αριθμός αυτός αναφέρεται από το αιτούν δικαστήριο τόσο στην υπόθεση C-398/18 όσο και στην υπόθεση C-428/18.

28. Ο A. Bocero Torrico και ο J. Bode υποστηρίζουν ότι το «ποσό της καταβλητέας συντάξεως» κατά το άρθρο 208, παράγραφος 1, στοιχείο c, του γενικού νόμου περί κοινωνικής ασφάλισης πρέπει να συνίσταται στο ποσό της θεωρητικής παροχής που ορίζεται στο άρθρο 52, παράγραφος 1, στοιχείο β', σημείο i, του κανονισμού 883/2004, καθόσον τούτο έχει ως αποτέλεσμα να εξομοιωθεί η κατάσταση ενός διακινουμένου εργαζομένου με αυτήν ενός ημεδαπού εργαζομένου που ουδέποτε μετανάστευσε. Επικουρικώς, προβάλλουν ότι οι όροι αυτοί πρέπει να ερμηνευθούν, σύμφωνα με το άρθρο 5, στοιχείο α', του κανονισμού 883/2004, υπό την έννοια ότι παραπέμπουν στο ποσό της αναλογικής παροχής που ο ενδιαφερόμενος λαμβάνει από δύο ή περισσότερα κράτη μέλη για όλες τις περιόδους ασφάλισης που λαμβάνονται υπόψη για την πρόσβαση στην πρόωρη παροχή γήρατος στην Ισπανία και για τον υπολογισμό της παροχής αυτής. Επισημαίνουν ωστόσο, ότι η προσέγγιση αυτή έχει δύο μειονεκτήματα. Πρώτον, εξαρτά την πρόσβαση στην πρόωρη παροχή γήρατος στην Ισπανία από το ποσό που προκύπτει από τη θεμελίωση του δικαιώματος σε δύο ή περισσότερα κράτη μέλη σύμφωνα με το άρθρο 52, παράγραφος 1, στοιχείο β, σημείο ii, του κανονισμού 883/2004, ανεξάρτητα από το ποσό της παροχής που ο ενδιαφερόμενος θα δικαιούνταν στην Ισπανία αν όλες οι περιόδους ασφάλισης του είχαν συμπληρωθεί βάσει της ισπανικής νομοθεσίας και, δεύτερον, εξαρτά την πρόσβαση στην πρόωρη παροχή γήρατος σε ένα κράτος μέλος από την πρόσβαση σε παροχή γήρατος σε άλλο κράτος μέλος και από τη λήψη της παροχής αυτής χωρίς να λαμβάνει υπόψη το γεγονός ότι η δυνατότητα πρόωρης συνταξιοδότησης δεν προβλέπεται από τις νομοθεσίες όλων των κρατών μελών και δεν ρυθμίζεται κατά τον ίδιο τρόπο σε αυτά τα κράτη που προβλέπουν τη δυνατότητα πρόωρης παροχής γήρατος.

29. Το INSS υποστηρίζει ότι, σύμφωνα με τη νέα διοικητική εγκύκλιο 3/2018 της 13ης Φεβρουαρίου 2018, η προϋπόθεση την οποία θέτει το άρθρο 208, παράγραφος 1, στοιχείο c, του γενικού νόμου περί κοινωνικής ασφάλισης πληρούται αν, πρώτον, το θεωρητικό ποσό της παροχής⁹ είναι μεγαλύτερο από την κατώτατη ισπανική παροχή γήρατος και, δεύτερον, το άθροισμα της ισπανικής παροχής και της παροχής από ένα ή περισσότερα άλλα κράτη είναι μεγαλύτερο από την κατώτατη ισπανική παροχή γήρατος. Κατά το INSS, αν το θεωρητικό ποσό της παροχής είναι μεγαλύτερο από την κατώτατη ισπανική παροχή γήρατος, τότε δεν καταβάλλεται το προβλεπόμενο από το άρθρο 14, παράγραφος 2, του βασιλικού διατάγματος 1170/2015, συμπλήρωμα προκειμένου να εξασφαλιστεί ποσό ίσο με αυτό της κατώτατης παροχής γήρατος. Επιπλέον, αν το άθροισμα της ισπανικής παροχής και της παροχής από ένα ή περισσότερα άλλα κράτη υπερβαίνει την κατώτατη ισπανική παροχή γήρατος, τότε δεν καταβάλλεται το κατά το άρθρο 14, παράγραφος 3, συμπλήρωμα. Επομένως, το INSS υποστηρίζει ότι, για να δοθεί απάντηση στο ερώτημα του αιτούντος δικαστηρίου, θα πρέπει να ληφθεί υπόψη η θεωρητική παροχή που υπολογίζεται βάσει συνυπολογισμού περιόδων σύμφωνα με τα άρθρα 5, 6, 51 και 52 του κανονισμού 883/2004.

30. Το Βασίλειο της Ισπανίας διατείνεται ότι ο κανονισμός 883/2004 δεν επιβάλλει στα κράτη μέλη να συμπληρώνουν την καταβλητέα από κράτος μέλος αναλογική παροχή που αντιστοιχεί σε πρόωρη παροχή γήρατος, προκειμένου να φθάσει στο ύψος της καταβλητέας εντός του εν λόγω κράτους μέλους κατώτατης συντάξεως σε πρόσωπα τα οποία έχουν συμπληρώσει το 65ο έτος της ηλικίας τους, καθόσον τούτο θα είχε ως συνέπεια διακρίσεις υπέρ των εργαζομένων που δεν πραγματοποίησαν το σύνολο των περιόδων ασφάλισης τους στην Ισπανία. Υπογραμμίζει το γεγονός ότι οι ασφαλιστικές εισφορές που κατέβαλαν στη Γερμανία ο A. Bocero Torrico και ο J. Bode ελήφθησαν υπόψη από το INSS σύμφωνα με το άρθρο 52 του κανονισμού 883/2004, προκειμένου να υπολογιστεί το ποσό της πρόωρης παροχής τους γήρατος, Ωστόσο, η πρόσθεση του ποσού των γερμανικών παροχών τους, προκειμένου να τηρηθεί η προϋπόθεση του άρθρου 208, παράγραφος 1, στοιχείο c, του γενικού νόμου περί κοινωνικής ασφάλισης, δεν προβλέπεται από τον κανονισμό 883/2004 και θα οδηγούσε σε στρέβλωση της ισπανικής νομοθεσίας περί κοινωνικής ασφάλισης.

9 Βλ. άρθρο 52 του κανονισμού 883/2004 σχετικά με τον υπολογισμό του θεωρητικού ποσού.

31. Το Βασίλειο της Ισπανίας βεβαιώνει επίσης ότι οι δύο προϋποθέσεις που τίθενται από τη νέα διοικητική εγκύκλιο 3/2018 έχουν εφαρμογή στις αιτήσεις του A. Bocero Torrico και του J. Bode για πρόωρη παροχή γήρατος.

32. Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι οι αιτήσεις πρόωρης παροχής γήρατος που υπέβαλαν ο A. Bocero Torrico και ο J. Bode πρέπει να εξεταστούν με γνώμονα την αρχή της ίσης μεταχείρισης των παροχών, των εισοδημάτων, των γεγονότων ή των καταστάσεων που προβλέπεται από το άρθρο 5, στοιχείο α', του κανονισμού 883/2004, όπως αυτή ερμηνεύεται υπό το πρίσμα των άρθρων 45 και 48 ΣΛΕΕ. Κατά συνέπεια, η αναφορά της ισπανικής νομοθεσίας στο «ποσό της καταβλητέας συντάξεως» πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι εννοεί το άθροισμα των επίμαχων ισπανικών και γερμανικών παροχών, οι οποίες, για τους σκοπούς της διατάξεως αυτής, είναι ισοδύναμες παροχές.

VI. Ανάλυση

33. Προκειμένου να δοθεί χρήσιμη απάντηση στο αιτούν δικαστήριο, πρέπει, κατ' αρχάς, να υπογραμμιστεί ότι ο κανονισμός 883/2004 δεν θεσπίζει κοινό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης, αλλά αφήνει τα διάφορα εθνικά συστήματα να υπάρχουν και έχει ως μοναδικό σκοπό να εξασφαλίσει τον συντονισμό μεταξύ τους. Συναφώς, κατά πάγια νομολογία, τα κράτη μέλη διατηρούν την εξουσία οργάνωσης των συστημάτων τους κοινωνικής ασφάλισης. Επομένως, ελλείψει εναρμονίσεως στο επίπεδο της Ένωσης, στη νομοθεσία κάθε κράτους μέλους εναπόκειται να καθορίσει, μεταξύ άλλων, τις προϋποθέσεις χορηγήσεως δικαιωμάτων για παροχές. Κατά την άσκηση όμως της εξουσίας αυτής, τα κράτη μέλη οφείλουν να τηρούν το δίκαιο της Ένωσης, και ιδίως τις διατάξεις της Συνθήκης ΛΕΕ που παρέχουν σε κάθε πολίτη της Ένωσης το δικαίωμα να κυκλοφορεί και να διαμένει στο έδαφος των κρατών μελών¹⁰. Πρόσωπα τα οποία ασκούν αυτό το δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας δεν μπορούν να τίθενται εκ του νόμου σε μειονεκτική θέση λόγω του γεγονότος ότι άσκησαν το εν λόγω δικαίωμα.

34. Τα κράτη μέλη είναι, κατ' αρχήν ελεύθερα, να προβλέπουν δικαίωμα κατώτατης παροχής γήρατος¹¹ και να επιβάλλουν προϋποθέσεις προκειμένου ένα πρόσωπο να λάβει πρόωρη παροχή γήρατος, αρκεί οι προϋποθέσεις αυτές μην συνιστούν εμπόδιο για την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων κατά την έννοια του άρθρου 45 ΣΛΕΕ. Συνεπώς, φρονώ ότι, κατ' αρχήν, ένα κράτος μέλος είναι ελεύθερο, όπως συμβαίνει στις υπό κρίση υποθέσεις, να προβλέπει τη χορήγηση πρόωρης παροχής γήρατος σε πρόσωπα τα οποία έχουν συμπληρώσει συγκεκριμένη ηλικία, έχουν έναν ορισμένο αριθμό ετών καταβολής ασφαλιστικών εισφορών και δικαιούνται παροχή υψηλότερη από το ποσό της κατώτατης παροχής γήρατος που προβλέπεται από το εν λόγω κράτος μέλος¹².

35. Πράγματι, απ' ό,τι φαίνεται, οι προβλεπόμενες από το άρθρο 208, παράγραφος 1, του γενικού νόμου περί κοινωνικής ασφάλισης προϋποθέσεις δεν αμφισβητούνται, αυτές καθαυτές, στο πλαίσιο των κύριων δικών ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου. Αντιθέτως, η προσφυγή αφορά τον τρόπο με τον οποίο εφαρμόζεται η τρίτη προϋπόθεση του άρθρου 208, παράγραφος 1¹³, αυτής της εθνικής ρυθμίσεως¹⁴ σε πρόσωπα όπως ο A. Bocero Torrico και ο J. Bode, οι οποίοι άσκησαν το δικαίωμά τους ελεύθερης κυκλοφορίας.

10 Βλ., κατ' αναλογίαν, απόφαση της 7ης Δεκεμβρίου 2017, Zaniewicz-Dybeck (C-189/16, EU:C:2017:946, σκέψεις 38 έως 40 και εκεί μνημονεύομενη νομολογία).

11 Απόφαση της 7ης Δεκεμβρίου 2017, Zaniewicz-Dybeck (C-189/16, EU:C:2017:946, σκέψη 47).

12 Ο A. Bocero Torrico και ο J. Bode ανέφεραν ότι η προϋπόθεση αυτή τέθηκε από την ισπανική νομοθεσία προκειμένου να διασφαλιστεί η βιωσιμότητα του δημοσίου συστήματος παροχών γήρατος.

13 Άρθρο 208, παράγραφος 1, στοιχείο c, του γενικού νόμου περί κοινωνικής ασφάλισης.

14 Επομένως, ο A. Bocero Torrico και ο J. Bode δεν αμφισβητούν το δικαίωμα του Βασιλείου της Ισπανίας να επιβάλλει απαιτήσεις ως προς το ελάχιστο ποσό μιας παροχής που ένα πρόσωπο λαμβάνει ώστε να δικαιούται πρόωρη παροχή γήρατος.

36. Στις παρατηρήσεις που υποβλήθηκαν στο Δικαστήριο παρατηρείται σαφής διάσταση απόψεων σχετικά με το αν το άρθρο 5 και/ή το άρθρο 6 του κανονισμού 883/2004 έχουν εφαρμογή στις επίμαχες καταστάσεις στις κύριες δίκες.

37. Αποτελεί πάγια νομολογία¹⁵ ότι η *απόκτηση* δικαιώματος για τη λήψη παροχής γήρατος εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 6 του κανονισμού 883/2004¹⁶. Αντιθέτως, οι κανόνες σχετικά με τον *υπολογισμό* του ποσού της παροχής καθορίζονται στα άρθρα 52 επ. του εν λόγω κανονισμού¹⁷.

38. Το άρθρο 6 του κανονισμού 883/2004 αποτυπώνει την αρχή του συνυπολογισμού των *περιόδων* ασφαλίσεως, κατοικίας, μισθωτής δραστηριότητας ή μη μισθωτής δραστηριότητας, όπως η αρχή αυτή διατυπώνεται στο άρθρο 48 ΣΛΕΕ¹⁸, προβλέποντας, μεταξύ άλλων, ότι, όταν η νομοθεσία κράτους μέλους εξαρτά την απόκτηση του δικαιώματος για παροχές από τη συμπλήρωση περιόδων ασφαλίσεως, μισθωτής δραστηριότητας, μη μισθωτής δραστηριότητας ή κατοικίας, ο αρμόδιος φορέας αυτού του κράτους πρέπει να λαμβάνει υπόψη τέτοιες περιόδους που έχουν πραγματοποιηθεί σύμφωνα με τη νομοθεσία κάθε άλλου κράτους μέλους ως εάν επρόκειτο για περιόδους που έχουν πραγματοποιηθεί σύμφωνα με τη νομοθεσία που ο φορέας αυτός εφαρμόζει. Με άλλα λόγια, οι *περίοδοι ασφαλίσεως* που έχουν συμπληρωθεί σε διάφορα κράτη μέλη πρέπει να συνυπολογίζονται¹⁹.

39. Όσον αφορά τις παροχές γήρατος, το άρθρο 52, παράγραφος 1, στοιχείο β', σημείο i, του κανονισμού 883/2004 προβλέπει ότι ο αρμόδιος φορέας υπολογίζει το θεωρητικό ποσό της παροχής την οποία δικαιούται ο ενδιαφερόμενος ως εάν όλες οι περίοδοι ασφαλίσεως και/ή κατοικίας που συμπλήρωσε σε διάφορα κράτη μέλη είχαν πραγματοποιηθεί στο κράτος μέλος του αρμόδιου φορέα. Ακολουθώντας, ο αρμόδιος φορέας οφείλει, σύμφωνα με το άρθρο 52, παράγραφος 1, στοιχείο β', σημείο ii, του εν λόγω κανονισμού, να προσδιορίσει το πραγματικό ποσό της αναλογικής παροχής, βάσει του θεωρητικού ποσού, σύμφωνα με την αναλογία της διάρκειας των περιόδων ασφαλίσεως και/ή κατοικίας που πραγματοποιήθηκαν στο κράτος μέλος του αρμόδιου φορέα σε σχέση με τη συνολική διάρκεια των περιόδων ασφαλίσεως και/ή κατοικίας που πραγματοποιήθηκαν στα διάφορα κράτη μέλη – με άλλα λόγια, την αναλογική μέθοδο υπολογισμού²⁰.

40. Έχει σημασία να σημειωθεί ότι ο υπολογισμός του θεωρητικού ποσού και, συνακόλουθα, τα πραγματικά ποσά (η αναλογική παροχή) των παροχών γήρατος του A. Bocero Torrico και του J. Bode στην Ισπανία και στη Γερμανία δεν αμφισβητούνται στο πλαίσιο των κύριων δικών.

41. Το INSS, το Βασίλειο της Ισπανίας και, εν τέλει, ο A. Bocero Torrico και ο J. Bode υποστηρίζουν ότι το θεωρητικό ποσό μιας παροχής που υπολογίζεται σύμφωνα με το άρθρο 52, παράγραφος 1, στοιχείο β', σημείο i, του κανονισμού 883/2004 πρέπει να χρησιμοποιηθεί προκειμένου να διαπιστωθεί αν πληρούνται η κατά το άρθρο 208, παράγραφος 1, στοιχείο c, του γενικού νόμου περί κοινωνικής ασφαλίσεως προϋπόθεση σχετικά με το ποσό της κατώτατης παροχής.

42. Δεν συμφωνώ με αυτή την άποψη.

15 Απόφαση της 3ης Μαρτίου 2011, Tomaszewska (C-440/09, EU:C:2011:114, σκέψη 22 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

16 Βλ., επίσης, άρθρο 45, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1971, περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως στους μισθωτούς, στους μη μισθωτούς και στα μέλη των οικογενειών τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/001, σ. 73), όπως τροποποιήθηκε και ενημερώθηκε από τον κανονισμό (ΕΚ) 118/97 του Συμβουλίου, της 2ας Δεκεμβρίου 1996 (ΕΕ 1997, L 28, σ. 1).

17 Βλ., επίσης, άρθρα 46 επ. του κανονισμού 1408/71.

18 Πρόκειται για τη βασική αρχή που διέπει τον συντονισμό, στο επίπεδο της Ένωσης, των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως των κρατών μελών, σκοπός της οποίας είναι να διασφαλιστεί ότι η άσκηση του παρεχόμενου από τη Συνθήκη ΛΕΕ δικαιώματος ελεύθερης κυκλοφορίας δεν έχει ως συνέπεια να στερηθούν οι εργαζόμενοι τα πλεονεκτήματα κοινωνικής ασφαλίσεως που θα μπορούσαν να αξιώσουν αν είχαν διανύσει ολόκληρο τον εργασιακό τους βίο μόνον σε ένα κράτος μέλος. Μια τέτοια συνέπεια θα αποτρέψει τους εργαζομένους της Ένωσης να ασκήσουν το δικαίωμά τους ελεύθερης κυκλοφορίας και θα αποτελούσε εμπόδιο για την ελευθερία αυτή (απόφαση της 3ης Μαρτίου 2011, Tomaszewska, C-440/09, EU:C:2011:114, σκέψη 30).

19 Απόφαση της 7ης Δεκεμβρίου 2017, Zaniiewicz-Dybeck (C-189/16, EU:C:2017:946, σκέψη 41).

20 Απόφαση της 7ης Δεκεμβρίου 2017, Zaniiewicz-Dybeck (C-189/16, EU:C:2017:946, σκέψη 42).

43. Κατ' εμέ, το θεωρητικό ποσό μιας παροχής που υπολογίζεται σύμφωνα με το άρθρο 52, παράγραφος 1, στοιχείο β', σημείο i, του κανονισμού 883/2004 αποτελεί ένα ενδιάμεσο στάδιο κατά τον υπολογισμό της καταβλητέας πραγματικής αναλογικής παροχής και δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί προκειμένου να διαπιστωθεί αν όντως θεμελιώνεται δικαίωμα για τη λήψη (πρώρης) παροχής γήρατος²¹. Επιπλέον, όπως εκτέθηκε στα σημεία 37 και 38 των παρουσών προτάσεων, ο κανονισμός 883/2004 εισάγει σαφή διάκριση μεταξύ των κανόνων που αφορούν την απόκτηση του δικαιώματος για τη λήψη παροχής γήρατος και αυτών που συνδέονται με τον υπολογισμό της παροχής αυτής²².

44. Εξάλλου, μολονότι η απόκτηση δικαιώματος για τη λήψη παροχής γήρατος εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 6 του κανονισμού 883/2004, η διάταξη αυτή αναφέρεται ρητώς στον συνυπολογισμό *περιόδων* ασφαλίσεως, μισθωτής δραστηριότητας, μη μισθωτής δραστηριότητας ή κατοικίας και όχι σε άλλες προϋποθέσεις που θεμελιώνουν αυτό το δικαίωμα²³. Δεδομένου ότι το άρθρο 208, παράγραφος 1, στοιχείο c, του γενικού νόμου περί κοινωνικής ασφαλίσεως εξαρτά το δικαίωμα πρώρης συνταξιοδοτήσεως λόγω γήρατος, μεταξύ άλλων, από την προϋπόθεση ότι το ποσό της παροχής που θα καταβληθεί είναι μεγαλύτερο από την κατώτατη σύνταξη γήρατος που ο ενδιαφερόμενος θα δικαιούνταν στην Ισπανία λαμβανομένης υπόψη της οικογενειακής του καταστάσεως κατά τη συμπλήρωση του εξηκοστού πέμπτου έτους της ηλικίας του, φρονώ ότι η κρίσιμη διάταξη που πρέπει να τύχει εφαρμογής είναι το άρθρο 5 του κανονισμού 883/2004²⁴. Πράγματι, η αιτιολογική σκέψη 10 του κανονισμού 883/2004 αναφέρει ότι η αρχή της ίσης μεταχειρίσεως των παροχών, των εισοδημάτων, των γεγονότων ή των καταστάσεων σε άλλο κράτος μέλος σύμφωνα με το άρθρο 5 του εν λόγω κανονισμού *δεν πρέπει να συγχέεται* με την αρχή την οποία διατυπώνει το άρθρο 6 σχετικά με τον συνυπολογισμό ορισμένων περιόδων, όπως οι περίοδοι ασφαλίσεως που συμπληρώθηκαν σε άλλο κράτος μέλος, ως εάν οι περίοδοι αυτές είχαν συμπληρωθεί σύμφωνα με τη νομοθεσία του αρμοδίου κράτους μέλους²⁵.

21 Συνεπώς, αυτό καθεαυτό, το θεωρητικό ποσό ουδεμία αυτοτελή αξία έχει.

22 Το περιορισμένο πεδίο εφαρμογής των κανόνων για τον υπολογισμό των παροχών οι οποίοι περιέχονται στο άρθρο 46, παράγραφος 2, του κανονισμού 1408/71 (νυν άρθρο 52, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 883/2004) υπογραμμίστηκε από το Δικαστήριο στην απόφαση της 7ης Δεκεμβρίου 2017, Zaniewicz-Dybeck (C-189/16, EU:C:2017:946). Πράγματι, το Δικαστήριο έκρινε ότι η διάταξη αυτή δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί για τον υπολογισμό μιας κατώτατης παροχής γήρατος καθόσον τούτο πρέπει να γίνει σύμφωνα με το άρθρο 50 του κανονισμού 1408/71 (νυν άρθρο 58 του κανονισμού 883/2004).

23 Συνεπώς, το άρθρο αυτό είναι κρίσιμο για τους σκοπούς του άρθρου 208, παράγραφος 1, στοιχείο b, του γενικού νόμου περί κοινωνικής ασφαλίσεως και για τον υπολογισμό της ελάχιστης περιόδου 35 ετών καταβολής ασφαλιστικών εισφορών. Στις κύριες δίκες, οι περίοδοι ασφαλίσεως του A. Bocero Torrico και του J. Bode στην Ισπανία και στη Γερμανία πρέπει να συνυπολογιστούν για την τήρηση της προϋποθέσεως αυτής.

24 Ο κανονισμός 1408/71 δεν περιείχε διάταξη αντίστοιχη με το άρθρο 5 του κανονισμού 883/2004. Κατά την άποψή μου, το άρθρο 5 του κανονισμού 883/2004 απλώς διασαφηνίζει την αρχή της ίσης μεταχειρίσεως που διατυπώνεται στο άρθρο 4 του εν λόγω κανονισμού. Ο σκοπός του άρθρου 5 του κανονισμού 883/2004 είναι να διασφαλιστεί ότι η άσκηση του δικαιώματος ελεύθερης κυκλοφορίας δεν θα έχει ως αποτέλεσμα να στερηθούν οι εργαζόμενοι τα πλεονεκτήματα κοινωνικής ασφαλίσεως που θα μπορούσαν να αξιώσουν αν είχαν διανύσει ολόκληρο τον εργασιακό τους βίο μόνον σε ένα κράτος μέλος. Από την αιτιολογική σκέψη 9 του κανονισμού 883/2004 καθίσταται σαφές ότι η εξομοίωση ή η ίση μεταχείριση των παροχών, των εισοδημάτων, των γεγονότων ή των καταστάσεων σε άλλο κράτος μέλος σύμφωνα με το άρθρο 5 του εν λόγω κανονισμού αποτελεί ρητή κωδικοποίηση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως των παροχών, των εισοδημάτων, των γεγονότων ή των καταστάσεων που έχει διατυπωθεί σε ορισμένες αποφάσεις του Δικαστηρίου. Η πρώτη απόφαση του Δικαστηρίου που στηρίχθηκε στο άρθρο 5 του κανονισμού 883/2004 είναι η απόφαση της 21ης Ιανουαρίου 2016, Vorarlberger Gebietskrankenkasse και Knauer (C-453/14, EU:C:2016:37).

25 Οι αιτιολογικές σκέψεις 10 έως 12 του κανονισμού 883/2004 διασαφηνίζουν ότι όντως τίθενται ορισμένοι περιορισμοί στην αρχή της εξομοιώσεως ή της ίσης μεταχειρίσεως που διατυπώνεται στο άρθρο 5 του εν λόγω κανονισμού.

45. Κατ' εμέ, η απαίτηση που περιλαμβάνεται στο άρθρο 208, παράγραφος 1, στοιχείο c, του γενικού νόμου περί κοινωνικής ασφαλίσεως, προκειμένου να χορηγηθεί πρόωρη σύνταξη γήρατος, διασφαλίζει ότι η «λήψη» συγκεκριμένου ποσού²⁶ παροχής γήρατος «παράγει έννομα αποτελέσματα» και, επομένως, ότι η απαίτηση αυτή πρέπει να συνάδει με την αρχή της ίσης μεταχειρίσεως που προβλέπεται από το άρθρο 5 του κανονισμού 883/2004, προκειμένου να μην τιμωρούνται οι εργαζόμενοι που ασκούν το δικαίωμά τους ελεύθερης κυκλοφορίας²⁷. Κατά συνέπεια, φρονώ ότι, για να τηρείται η προϋπόθεση του άρθρου 208, παράγραφος 1, στοιχείο c, του γενικού νόμου περί κοινωνικής ασφαλίσεως, οι προβλεπόμενες από την Ισπανία παροχές γήρατος πρέπει να προστίθενται στις συγκρίσιμες ή ισοδύναμες παροχές που λαμβάνονται σε ένα ή περισσότερα άλλα κράτη μέλη.

46. Από τη δικογραφία που υποβλήθηκε στο Δικαστήριο, υπό την επιφύλαξη της επαληθεύσεως από το αιτούν δικαστήριο, προκύπτει ότι η πρόωρη παροχή γήρατος που προβλέπεται από το άρθρο 208, παράγραφος 1, του γενικού νόμου περί κοινωνικής ασφαλίσεως²⁸ και οι παροχές γήρατος²⁹ που ο A. Bocero Torrico και ο J. Bode λαμβάνουν στη Γερμανία είναι συγκρίσιμες ή ισοδύναμες παροχές κατά την έννοια του άρθρου 5, στοιχείο α', του κανονισμού 883/2004³⁰.

47. Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση της 2ας Μαΐου 2019, το INSS και το Βασίλειο της Ισπανίας ανέφεραν ότι ο σκοπός των επίμαχων εθνικών διατάξεων είναι διττός, ήτοι είναι ο σκοπός, πρώτον, να διασφαλίσουν ότι οι αιτούντες την πρόωρη παροχή γήρατος που προβλέπεται από το άρθρο 208, παράγραφος 1, του γενικού νόμου περί κοινωνικής ασφαλίσεως δεν θα επιβαρύνουν το ισπανικό σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως και, δεύτερον, να ενισχύσουν τη δραστηριότητα στην αγορά εργασίας και να αποτρέψουν τους περιών προκειται αιτούντες από το να επιδιώξουν την πρόωρη συνταξιοδότησή τους.

48. Κατά τους ρητούς όρους του άρθρου 208, παράγραφος 1, στοιχείο c, του γενικού νόμου περί κοινωνικής ασφαλίσεως, οι επίμαχες εθνικές διατάξεις προορίζονται πράγματι να διασφαλίσουν ότι οι αιτούντες παροχές γήρατος θεμελιώνουν δικαίωμα λήψεως του ποσού της κατώτατης προβλεπόμενης συντάξεως και, συνεπώς, δεν δικαιούνται ορισμένες πρόσθετες παροχές ή συμπληρώματα, εγγυώμενες, κατ' αυτόν τον τρόπο, ότι τα πρόσωπα αυτά δεν θα επιβαρύνουν περαιτέρω το ισπανικό σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως. Πρέπει να υπογραμμιστεί ότι στις κύριες δίκες ουδόλως αμφισβητείται αυτός καθ' εαυτόν ο συγκεκριμένος σκοπός, αλλά, αντιθέτως, αμφισβητείται το γεγονός ότι η εθνική νομοθεσία εφαρμόζεται κατά τρόπο εισάγοντα διακρίσεις εις βάρος εργαζομένων οι οποίοι άσκησαν το θεμελιώδες δικαίωμά τους ελεύθερης κυκλοφορίας. Επιπλέον, επισημαίνω ότι το ίδιο το αιτούν

26 Στη σκέψη 68 της αποφάσεώς του της 28ης Απριλίου 2004, Öztürk (C-373/02, EU:C:2004:232), το Δικαστήριο έκρινε ότι η αρχή της ίσης μεταχειρίσεως που διατυπώνεται στο άρθρο 3, παράγραφος 1, της αποφάσεως 3/80 του Συμβουλίου Συνδέσεως ΕΟΚ-Τουρκίας περί της εφαρμογής των καθεστώτων κοινωνικής ασφαλίσεως των κρατών μελών των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων στους Τούρκους εργαζομένους και στα μέλη των οικογενειών τους (ΕΕ 1983, C 110, σ. 60) πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι αντιτίθεται στην εφαρμογή νομοθεσίας κράτους μέλους η οποία εξαρτά τη θεμελίωση του δικαιώματος λήψεως πρόωρης συντάξεως γήρατος λόγω ανεργίας από την προϋπόθεση να έχει λάβει ο ενδιαφερόμενος, κατά τη διάρκεια ορισμένης περιόδου πριν από την υποβολή της αιτήσεως για τη χορήγηση συντάξεως, παροχές ανεργίας μόνον από το εν λόγω κράτος μέλος. Κατά την άποψή μου, ουδεμία αξιοσημείωτη νομική διαφορά δύναται να συναχθεί, για τους σκοπούς του άρθρου 5, στοιχείο α', του κανονισμού 883/2004, μεταξύ της απαιτήσεως λήψεως συγκεκριμένης παροχής και της απαιτήσεως λήψεως συγκεκριμένου ποσού αυτής της παροχής. Βλ., επίσης, απόφαση της 7ης Μαρτίου 1991, Masgio (C-10/90, EU:C:1991:107), η οποία αφορά την αρχή της ίσης μεταχειρίσεως και τα έννομα αποτελέσματα του ποσού της παροχής. Στη σκέψη 25 της αποφάσεως εκείνης, το Δικαστήριο έκρινε ότι «ο διακινούμενος εργαζόμενος, που λαμβάνει σύνταξη γήρατος προβλεπόμενη από τη νομοθεσία ενός κράτους μέλους και παροχές στο πλαίσιο ασφαλίσεως κατά ατυχημάτων καταβαλλόμενες από ασφαλιστικό οργανισμό άλλου κράτους μέλους, [τυγχάνει] λιγότερο ευνοϊκής μεταχειρίσεως, κατά τον υπολογισμό του τμήματος των παροχών που πρέπει να αναστέλλεται βάσει των εθνικών διατάξεων του πρώτου κράτους, απ' ό,τι ο εργαζόμενος που, μη έχοντας κάνει χρήση του δικαιώματος ελεύθερης κυκλοφορίας, λαμβάνει τις δύο παροχές δυνάμει της νομοθεσίας του ίδιου κράτους μέλους».

27 Βλ., κατ' αναλογίαν, αποφάσεις της 7ης Ιουνίου 1988, Roviello (20/85, EU:C:1988:283, σκέψη 18), και της 18ης Δεκεμβρίου 2014, Larcher (C-523/13, EU:C:2014:2458, σκέψη 46).

28 Βλ. άρθρο 1, στοιχείο κδ', και άρθρο 3, στοιχείο δ', του κανονισμού 883/2004. Το άρθρο 1, στοιχείο κδ', του κανονισμού 883/2004 ορίζει ότι ως «πρόωρη παροχή γήρατος» νοείται η «παροχή η οποία χορηγείται πριν από τη συμπλήρωση της κανονικής ηλικίας συνταξιοδότησης και η οποία είτε εξακολουθεί να χορηγείται μετά τη συμπλήρωσή της ηλικίας αυτής είτε αντικαθίσταται από άλλη παροχή γήρατος».

29 Βλ. άρθρο 1, στοιχείο κδ', και άρθρο 3, στοιχείο δ', του κανονισμού 883/2004.

30 Βλ., κατ' αναλογίαν, απόφαση της 21ης Ιανουαρίου 2016, Voralberger Gebietskrankenkasse και Knauer (C-453/14, EU:C:2016:37, σκέψη 35).

δικαστήριο³¹ σημείωσε ότι, μετά την άθροιση της ισπανικής και της γερμανικής παροχής γήρατος, ούτε ο A. Bocero Torrico ούτε ο J. Bode θα δικαιούνταν να λάβουν συμπλήρωμα³². Συνεπώς, υπ' αυτές τις περιστάσεις, ουδείς εκ των αιτούντων θα επιβαρύνει το ισπανικό σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως.

49. Μολονότι ο σκοπός που συνίσταται στην αποθάρρυνση ή στην αποτροπή των αιτούντων από την επιδίωξη πρόωρης συνταξιοδοτήσεως μπορεί να είναι αξιόπαινος, προκειμένου να αυξηθεί η εθνική παραγωγικότητα και να μειωθεί η επιβάρυνση του συστήματος κοινωνικής ασφαλίσεως –ιδίως υπό το πρίσμα της γηράνσεως του πληθυσμού και της αυξήσεως του προσδόκιμου ζωής– ο σκοπός αυτός δεν μπορεί να επιτευχθεί με τρόπο ο οποίος εισάγει διακρίσεις εις βάρος προσώπων τα οποία άσκησαν το θεμελιώδες δικαίωμά τους ελεύθερης κυκλοφορίας. Συναφώς, λυπούμαι αλλά, στις υπό κρίση υποθέσεις, είναι δύσκολο να μην υπάρξει η εντύπωση ότι οι ισπανικές αρχές άσκησαν τη νομοθετική τους εξουσία κατά τρόπο ο οποίος είναι πρόδηλο ότι εισάγει διακρίσεις εις βάρος των συγκεκριμένων αιτούντων που άσκησαν τα δικαιώματά τους ελεύθερης κυκλοφορίας και σχετικά με αυτό δεν υπάρχει –ή, τουλάχιστον, θα έπρεπε να υπάρχει– κάποιος δικαιολογητικός λόγος.

50. Ως εκ τούτου, φρονώ ότι το άρθρο 5, στοιχείο α', του κανονισμού 883/2004 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι αντιτίθεται σε εθνική νομοθετική ρύθμιση η οποία απαιτεί, ως προϋπόθεση για τη λήψη πρόωρης παροχής γήρατος, το ποσό της καταβλητέας παροχής να είναι μεγαλύτερο από την κατώτατη παροχή που βάσει της ίδιας εθνικής νομοθετικής ρυθμίσεως θα καταβαλλόταν στο ενδιαφερόμενο πρόσωπο, χωρίς να λαμβάνει υπόψη το πραγματικό ποσό που ενδεχομένως λαμβάνει το πρόσωπο αυτό στο πλαίσιο άλλης παροχής της αυτής φύσεως από άλλο ή άλλα κράτη μέλη.

VII. Πρόταση

51. Υπό το πρίσμα των ανωτέρω, προτείνω στο Δικαστήριο να δώσει στο προδικαστικό ερώτημα του Tribunal Superior de Justicia de Galicia (ανώτερου δικαστηρίου της Γαλικίας, Ισπανία) την ακόλουθη απάντηση:

Το άρθρο 5, στοιχείο α', του κανονισμού (ΕΚ) 883/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, για τον συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφάλειας, πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι αντιτίθεται σε εθνική νομοθετική ρύθμιση η οποία απαιτεί, ως προϋπόθεση για τη λήψη πρόωρης παροχής γήρατος, το ποσό της καταβλητέας παροχής να είναι μεγαλύτερο από την κατώτατη παροχή που βάσει της ίδιας εθνικής νομοθετικής ρυθμίσεως θα καταβαλλόταν στο ενδιαφερόμενο πρόσωπο, χωρίς να λαμβάνει υπόψη το πραγματικό ποσό που ενδεχομένως λαμβάνει το πρόσωπο αυτό στο πλαίσιο άλλης παροχής της αυτής φύσεως από άλλο ή άλλα κράτη μέλη.

31 Βλ. σημείο 23 των παρουσών προτάσεων.

32 Βλ. απόφαση της 7ης Δεκεμβρίου 2017, Zaniewicz-Dybeck (C-189/16, EU:C:2017:946, σκέψη 59), όπου κρίθηκε, ότι, «κατά τον υπολογισμό των δικαιωμάτων επί ελάχιστης παροχής, όπως είναι η επίμαχη στη διαφορά της κύριας δίκης εγγυημένη σύνταξη, το [άρθρο 58 του κανονισμού 883/2004] προβλέπει ειδικώς ότι λαμβάνεται υπόψη το πραγματικό ποσό των συντάξεων γήρατος που λαμβάνει ο ενδιαφερόμενος από άλλο κράτος μέλος».